

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Solvitur præcipuum argumentum quo contendunt Recentiores
aliqui, rem in instanti donationis ess donatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO QUARTA.

Solvitur præcipuum argumentum, quo contendunt Recentiores, rem instanti donationis esse donantis.

I. **C**ONTRA doctrinam itaque hæcenus stabilitam, rem scilicet instanti donationis non esse donantis, objiciunt Recentiores aliqui: Alienatio seu donatio rei est usus quidam & exercitium domini proprietatis; ergo illo instante est dominium in alienante, seu donante, alioquin uti eo non posset. Respondetur distinguendo antecedens: est usus conservativus domini, nego antecedens; est usus illius destructivus, concedo: ad hunc autem non requiritur, imò repugnat, ut tunc existat dominium: quamvis non possit omnino proprie vocari exercitium domini, ut ostendam sect. sequente, num. quinto. Ad hujusmodi ergo usum sufficit dominium immediate antè existisse, & esse indifferens, ut in sequente instante conservetur, nisi donans, rem alienando, seu alteri dando, se illo privet. Sicuti cum quis in instanti A, exempli gratia, physice destruit rem suam justè, non id facit per jus aut dominium, quod tunc in rem illam habet, nullum enim habere potest dominium in id quod nihil est, sed ad hoc sufficit rem immediate antè fuisse ipsius, eumque jus in illam habuisse, quamvis illo instante non habeat, cum res illo instante non existat, & consequenter non sit capax ut quis illius habeat dominium.

II. Urgebis: in hoc instante, quo quis rem alteri donando, dominium illius destruit, est potens pro aliquo priori, non solum non illud destruere, sed actus etiam positivos circa rem illam exercere; ergo pro aliquo priori illius instantis, habebat donans rei illius dominium; sed quicquid est pro aliquo priori naturæ in aliquo instante, non potest in eodem instante destrui, sic enim esset simul & non esset; ergo donans toto illo instante habet rei datam dominium.

III. Sed contra: hoc enim argumentum solvere omnes debent in corruptione physica; ut enim res destruat, debet fuisse; & ut destruat justè, debet fuisse illius qui destruit, & tamen instante quo destruitur, non est illius, cum omnino non sit; nullus autem possidere potest id quod non est, nec habere illius dominium.

IV. Confirmatur exemplo domini & servi; instante enim quo perit servus, Petrus, cui antè serviebat, non est amplius illius dominus, idque licet Petrus eum suâ manu occidisset, sive justè, ex permissione scilicet magistratus, sive crimine morte dignum; sive injustè; implicat siquidem dominus sine servo. Dicunt aliqui, Petrum mortuo servo, non quidem esse dominum logicum, sed dominum physicum. Sed contra primò; dominus etiam physicus, siquis ita loqui velit, est alicujus dominus; servus autem mortuus nihil est; ergo non potest esse dominus, etiam physicus, sine servo, magis quam servus physicus sine domino. Contra secundò: ergo eodem modo dicant, Petrum, respectu filii mortui, esse patrem physicum, Paulum similiter filium physicum respectu parentis mortui; item esse aliquem maritum physicum respectu mortuæ uxoris, & è contra, uxorem physicam respectu viri mortui; quæ tamen sunt in scholis inaudita, & contra communem om-

nium conceptum, omnes siquidem uno ore affirmant, Patrem, filio mortuo, nullo modo esse patrem, nec è contra; & altero conjuge mortuo certum est, matrimonium ipso primò mortis instante penitus dissolvi.

Ad id autem quod num. secundo in replicâ addebatur, Petrum scilicet illo instante, quo equum alteri donabat, seu alienabat, potuisse actus positivos circa illum exercuisse: fateor, hoc tamen non arguit, cum de facto habere tunc equi illius dominium, sed potuisse habere, seu retinere, si per rei alienationem illud non destruxisset.

Ad quam rem, notandum (quod meo judicio non satis advertunt contrariae sententiæ auctores) aliud esse, habere dominium alicujus rei, seu potestatem de illâ in quoscunque usus disponendi; aliud, habere potestatem ad hanc potestatem seu dominium habendum. Is ergo qui rem suam, equum scilicet, aut librum, vel alienat, vel destruit, habet pro aliquo priori potestatem illum non alienandi, aut destruendi, sicut & non destruendi illius dominium, & hanc potestatem retinet toto illo instante: nec rem tamen, nec rei dominium instante illo retinet, hoc quippe, cum in re fundetur, unâ cum illâ perit. Unde rem suam alienans aut destruens, non habet proximè potestatem moralem de illâ disponendi, sed solum remotè, id est, potuisset etiamnum eam habere, si rem alienando aut destruendo, illam pariter potestatem non alienasset aut destruxisset.

Res hæc à simili declaratur in operatione physica: Deus cum homine aliquo, vel Angelo, ut potest, hoc pactum inerat: quamdiu tu actum amoris Dei naturalem eliceris, dabo tibi habitum supernaturalem vel auxilium supernaturale extrinsecum, ad actum amoris Dei supernaturalem eliciendum: Angelus per tria instantia continuat actum illum amoris naturalem, & consequenter habet tribus illis instantibus principium illud supernaturale, & potestatem eliciendi actum amoris supernaturalem, quarto instante cessat ab actu illo amoris naturalis, sicque eodem instante tollit ab eo Deus habitum, vel auxilium supernaturale. Hic itaque Angelus pro nullo priori illius quarti instantis est proximè potens ad actum amoris supernaturalem eliciendum, quia pro nullo priori habet principium supernaturale ad eum necessariò requisitum, sed ad actum illum est potens solum remotè, id est, in potestate illius erat, ut esset potens proximè, nisi sponte se principio illo supernaturali privasset.

Quod hic de principio physico dicitur respectu effectus physici, dici similiter debet de principio morali, jure scilicet seu dominio: Unde pro nullo priori in instante donationis, habet donans seu alienans, rei datam dominium, sed solum potuisset habere, nisi per ipsum steterisset, & rem alteri dando, se illius dominio privasset. Donans itaque, illo instante non est proximè potens ad actus positivos circa rem datam justè exercendos, sed tantum est potens remotè, eodem planè modo, quo numero præcedente diximus de potentia ad actum supernaturalem.

Dices: ergo nec justè de re illâ disponit in ordine ad usum etiam destructivum, ovem scilicet occidendo, vel alteri donando, cum instante occisionis, aut donationis, secundum nos, non habeat illius dominium. Negatur tamen consequentia: ad justam enim rei destructionem sufficit illam immediate antè fuisse destruentis, hoc enim ad denominationem moralem abundè sufficit, nec à quocquam negari potest; sic enim quando homo unus

V.
Aliud est, posse dominium rei alicujus retinere, aliud acta illud retinere.

VI.
Res alienans, non habet illius dominium, sed potestatem tantum habendi seu retinendi dominium.

Potestas moralis proxima, & remota.

VII.
A simili ostenditur, aliud esse, habere dominium alicujus rei, aliud habere potestatem ad dominium.

Potè remotè ad aliquid censetur is, in cuius potestate est, ut sit potens proximè.

VIII.
Ius, seu dominium respectu moralis actuum, eodem modo se habet sicut principium physicum respectu actuum physicorum.

IX.
Ad rem justè destruendam sufficit, destruentem habuisse immediate antè illius dominium.

alium

I. Obi. donatio est exercitium domini; ergo illo instante debet esse dominium.

Donatio est usus domini destructivus.

II. Dices, instante quo quis rem destruit, potuisset potestatem alius circa illam exercere.

III. Instatur argumentum in corruptione physica rei.

IV. Instanti quo perit servus, dominus amittit illius dominium.

Responsio eorum, qui dicunt, Petrum, mortuo servo, esse dominum ejus physicum.

Dominus & servus eodem modo se habent, sicut Pater & Filius.

alium occidit injustè, Cain Abelem exempli gratia, facit ipsi injuriam; idque quia peccat contra jus ejus, non quod tunc habet, tunc enim nullum jus habet, cum tunc non sit, *destructis enim nobis*, ut habet dictum ab omnibus receptum, *destruuntur ea que sunt in nobis*, sed quia peccat contra jus, quod immediatè ante mortem habuit, & dominium vitæ, quo simul cum vitâ ipsum injustè privat. Sicut ergo jus & dominium, quod idem Petrus immediatè ante habuit, ipsum denominare, rem aliquam, equum scilicet vel librum, qui similiter immediatè antè erat illius, justè alienantem vel destruentem.

Ius & dominium quod a Petrus habuit, denominat Paulum injustè eum occidit.

X.
Dominium præcedens, ad justitiam rei destructionem corrumpit ut conditio transiens.

Respondetur itaque, jus & dominium præcedens, ad usum hunc destructivum concurrere, non tanquam causam vel conditionem permanentem, sed tanquam conditionem transeuntem, quam vel sufficit fuisse, vel ad summum requiritur ita fuisse, ut sit indifferens ad existendum, in instanti quo transit, vel destruitur, quod in presenti contingit, ita enim donans aut destruens corrumpit vel alienat rem hanc, ut potuerit non alienare, nec corrumpere, quod si non fecisset, habuisset illius dominium hoc instanti, jam autem non habet, licet indifferens pro aliquo priori fuerit, ut haberet. Sic condonatio injuriæ necessariò præsupponit injuriam præcessisse; & in sententiâ, quam impugnamus, ut donatarius sequente instanti post instans donationis, rei datæ dominium acquirat, necessarium est donantem illius dominium immediatè antè habuisse. Quidni ergo sufficere idem poterit, ut donans rem alienet?

SECTIO QUINTA.

Aliâ quædam argumenta contententia, rem in instanti donationis esse donantis.

I.
Quo pacto dicitur illud, Nemo dat quod non habet, sit intelligendum.

OBJICIT secundò P. Arriaga num. 7. *Nemo dat quod non habet*, quod commune est axioma, nec minùs in moralibus, quàm physicis usurpatum; ergo quando quis dat librum, liber est ipsius. Contrà primò: etiam dicitur, cum quis physicè rem corrumpit, ipsum rem suam, vel rem alienam destruere, & tamen instanti quo destruitur, nullus est, cum omnino non sit: unde sicut instanti antequam esset, nullus erat, ita nec instanti quo definit, cum æquè non sit hoc instanti, atque illo. Contrà secundò: nihil utratius quàm dicere, cum qui alium injustè occidit, peccare tunc contra jus ipsius, nihilominus is tunc nullum jus habet, cum non existat, *destructis enim nobis*, ut Sectione præcedente diximus, *destruuntur ea que sunt in nobis*.

II.
In quibusdam propositionibus est ampliatio, vel distractio.

Respondetur itaque, in his & hujusmodi propositionibus, esse *Ampliationem*, vel *distraktionem*, ut Disp. 3. Introduct. ostendi sect. tertia, num. 4. quando scilicet verbum non significat pro tempore per copulam importato. Sic Deus dicitur remittere injurias inimicis, justificare impios: dicimus similiter, Justi peccant, cæci vident &c. id est, qui fuerunt inimici, impii, cæci, justi. sic similiter cum dicimus, donans ac destruens, justè dat ac destruit rem suam, seu quod habet; item occidens injustè Petrum, peccat, contra jus ipsius, intelligitur de re & jure, quæ immediatè antè erant ipsius, & citra hanc alienationem nullus habebat jus ad

rem illam, sed is illo instanti sponte se hoc jure privat.

Objicit idem tertio: si Deus Petro diceret, *dono tibi librum usque ad instans B, inclusive*, non posset is in instanti C immediatè sequenti, illud dare alteri; ergo ut possit quis hoc instanti rem alteri dare, non sufficit cum instanti præcedenti fuisse illius dominium, sed debet eo instanti esse dominus, quo illam donat, & intelligi debet dominium positivè ipsi illo instanti conservatum. Respondetur in hoc casu verum esse, non posse Petrum in instanti C, librum illum alteri dare, non tamen præcisè quia illo instanti non habet illius dominium, sed quia non est in potestate ejus ut si velit, illud retineat, sed antecedenter ad omnem actum voluntatis illius, dominium libri est ei in illo instanti ablatum: unde pro nullo priori instantis C, in potestate ejus fuit de illo disponere, vel conservando dominium, vel per alienationem, aut corruptionem destruendo.

III.
Præcisè quod dicitur in instanti B, debet positivè se illo instanti retinere illius dominium.

Ad id autem quod additur, ut jus aut dominium in instanti C, habeat effectum, debere intelligi dominium illud pro eo instanti conservatum, clarè meo judicio, refellitur exemplo superius allato, quando scilicet quis alium injustè occidit: jus enim quod is habet, ne hoc modo occidatur, non intelligitur instanti mortis conservatum, imò eo instanti unà cum eo destruitur, ut sect. præcedenti, num. 9. ostendi: sufficit itaque jus illud immediatè antè fuisse, ut loco citato fufius est declaratum.

IV.
Ostenditur, ut dominium habeat effectum in instanti, quo is illud non requiritur pro illo instanti, sed solum conservatum.

Hinc solvitur id, quod magnâ contentione urgent Recentiores aliqui: cum donatio, inquit, sit exercitium domini, debet necessariò perflere dominium eo instanti, quo per donationem exercetur; nullus enim actus destruit potentiam ejus est actus: Respondetur enim, donationem, vel alienationem non esse propriè usum aut exercitium domini, sed solum connotare illud immediatè antè præcessisse, sicut mors vitam supponit, servitus libertatem &c. & ut proximè diximus, quemadmodum jus quod quis instanti ante mortem habet ne occidatur, facit ut alius cum injustè dicatur occidere: sic jus & dominium, quod quis habuit immediatè ante instans donationis, sufficere poterit ad eum denominandum justè rem donantem seu alienantem, & dominium in alium transferentem, & ut hoc faciendo impediatur quo minus rei illius dominium in se continet: & si quis illo instanti post factam donationem rem illam usurparet, injuriam non donanti faceret, sed donatario.

V.
Alienatio non est propriè exercitium domini, sed connotat illud immediatè antè præcessisse.

Objicit P. Arriaga quartò, sect. illâ 2. num. 9. ut causa physica agat in aliquo instanti, non debet, inquit, præscindere, sed positivè in illo instanti habere debet in priori naturâ existentiam, ac proinde toto instanti illam conservare; ergo etiam ad validam donationem in instanti A, non sufficit quòd dominium habeat se pro illo priori præcisè, sed positivè existere debet in donante, alioqui non posset in actionem illam, seu donationem, influere.

VI.
Dicitur, causa physica, instanti quæ agunt, debet existere, ergo & in instanti.

At sanè mirum est, causas morales physicis in operandi modo assimilari, cum toto cælo inter se differant, ut hic ostendam. Contrà ergo est primò: jus, ut sæpè dixi, quòd quis immediatè ante mortem habuit ne occideretur, influit in actionem occidentis, & reddit eam injustam; ergo non est simile causæ physica; nec ab hac ad causam moralem duci potest paritas. Contrà secundò: si quis in Europa existens, bona habeat in Indiis, quis hæc illic invito domino surripit, facit ipsi injuriam.

VII.
Lata inter causas morales & físicas in modo operandi differant.